

Het lege graf

Johannes 20.1-18

Rev Dr Jos M. Strengholt

Heliopolis 2012

Het graf is leeg. Jezus is opgestaan! Degene van Wie wij deze vrijdag de dood herdachten, heeft de dood en de hel overwonnen. Dit is niet alleen ons geloof — dit zijn de feiten.

Twintig jaar na de opstanding van Jezus schreef de heilige Paulus een brief aan de christenen in Korinthe. Hij zei tegen hen: als je eraan twijfelt dat Jezus lichamelijk uit de dood is opgestaan, ga het dan zelf navragen. Veel mensen hebben Hem levend gezien, en van hen waren er op dat moment nog minstens vijfhonderd in leven!

1. Het lege graf

Wij hebben zoveel verhalen van ooggetuigen, zoals Mattheüs, Markus en Johannes. En de heilige Lukas heeft de zaak onderzocht, met veel ooggetuigen gesproken en zijn eigen historische verslag geschreven. Zij waren het allemaal eens: Jezus uit Nazareth, Die op Goede Vrijdag stierf, stond drie dagen later op uit de dood.

De vier Evangelieverhalen bevatten verschillende herinneringen aan die eerste morgen. Ze leggen de nadruk op verschillende aspecten van de opstanding van Jezus. De verschillen in de details zijn groot en soms lijken ze elkaar zelfs tegen te spreken.

De vroege Kerk heeft niet geprobeerd de vier verslagen die wij nu in onze Bijbel hebben met elkaar in overeenstemming te brengen. Dat zou beschamend zijn geweest. Dit waren verslagen van ooggetuigen, en je gaat niet aan het bewijsmateriaal sleutelen!

De zorgvuldige manier waarop de Kerk de verschillen tussen de verslagen intact heeft gelaten, laat zien hoe authentiek de beschrijvingen zijn. En dit onderstreept juist de waarheid van de gebeurtenis waarover zij het volledig eens zijn: het graf was leeg en Jezus was uit de dood opgestaan.

Toen Maria Magdalena en enkele andere vrouwen vroeg in de morgen, na het weekeinde waarin Jezus was gekruisigd, naar het graf gingen, waren zij geschokt.

Zij wilden het lichaam van Jezus eren met extra specerijen, maar toen zij aankwamen, was de steen al weggenomen. Misschien hadden zij gehoopt dat de soldaten hen zouden helpen de steen weg te rollen, maar tot hun schrik waren er geen soldaten.

En de steen... Johannes maakt in zijn Evangelie duidelijk dat de steen niet eenvoudig was weggerold. Hij was van de ingang verwijderd. Dit was niet slechts een kwestie van de steen opzij rollen, maar een veel ingrijpender gebeurtenis. De steen was uit zijn groef getild en lag daar in de tuin — een aanwijzing voor het bovennatuurlijke karakter van de gebeurtenis.

Toen Petrus en Johannes naar binnen keken, zagen zij dat alles in het graf ordelijk was. De doeken lagen er nog; de linnen doeken die om het lichaam van Jezus waren gewikkeld en de doek die Zijn hoofd had bedekt, waren achtergebleven.

Als iemand een lichaam zou stelen, recht onder de ogen van een afdeling Romeinse soldaten, zou hij dan eerst het lichaam uit de doeken halen en zelfs zorgvuldig de stukken doek opvouwen? Natuurlijk niet.

Bovendien kon niemand de doeken zomaar van het lichaam van Jezus afhaken. Johannes vertelt ons dat Nicodemus en Jozef van Arimathea, toen onze Heere werd begraven, ongeveer veertig kilo mirre en andere specerijen gebruikten om het lichaam te balsemen. De twee mannen moesten het lichaam samen met de specerijen in linnen wikkelen. Deze doeken konden dus alleen met grote moeite weer van het lichaam worden verwijderd.

De heilige Johannes Chrysostomus zegt in zijn *Homilieën over het Evangelie van Johannes*, 85.4:

Johannes vertelt ons [...] dat [Jezus] met veel mirre werd begraven, die het linnen niet minder stevig aan het lichaam hecht dan lood; zodat u, wanneer u hoort dat de doeken afzonderlijk lagen, niet zult geloven in hen die zeggen dat Hij gestolen is. Want een dief zou niet zo dwaas zijn geweest om zoveel moeite te doen voor iets wat nergens voor nodig was.

Waarom was de steen verwijderd? Het opgestane lichaam van Jezus kon door muren heen bewegen. Voor Hem hoefde de steen niet verwijderd te worden. Hij werd omwille van ons verwijderd. Het laat ons zien dat het graf leeg was en dat het lichaam niet gestolen kon zijn — kijk maar naar de doeken.

De dood was overwonnen door Jezus Christus, de Zoon van God.

Dit historische en lichamelijke bewijsmateriaal was belangrijk, maar Maria Magdalena begreep het niet. Toen zij zag dat de steen was weggenomen, rende zij terug naar Petrus en Johannes en zei:

Ze hebben de Heere uit het graf weggenomen, en wij weten niet waar zij Hem neergelegd hebben. (Johannes 20.2)

Maria was volkomen in verwarring. Had zij dan niets onthouden van alles wat Jezus haar had verteld?

2. Petrus en Johannes

Petrus en Johannes renden naar het graf. Er werd die ochtend heel wat afgerend. Zij keken naar binnen en gingen zelfs het graf binnen om met hun eigen ogen te zien wat er was gebeurd.

Later zou Jezus verschijnen aan Thomas, een van de gelovigen die eraan twijfelde of Jezus uit de dood was opgestaan. Hij geloofde de verhalen van de discipelen die Jezus hadden gezien niet. Nadat Thomas Jezus had gezien, geloofde hij. Hij riep uit: „Mijn Heere en mijn God!” En Jezus zei toen tegen Thomas:

Omdat u Mij gezien hebt, hebt u geloofd. Zalig zijn zij die niet gezien zullen hebben en toch zullen geloven. (Johannes 20.29)

Johannes ging het graf binnen en zag de netjes opgevouwen doeken. Toen „zag hij het en geloofde”. (Johannes 20.8)

Johannes zegt hier nederig over zichzelf: „Geen wonder dat ik geloofde. Ik zag met mijn eigen ogen het bewijs van Zijn opstanding. Ik heb het zelf gezien. Zijn lichaam was niet gestolen, maar Hij is uit de dood opgestaan!”

Petrus en Johannes gingen terug naar de andere discipelen en naar hun huizen. Zij bleven niet bij het graf, zoals Maria. Zij hadden genoeg gezien; zij hadden hun beslissing genomen. Zij waren gelovigen geworden in de opgestane Heere Jezus Christus. Ik denk dat zij naar huis gingen om de andere discipelen te vertellen wat zij hadden gezien: de Heere was opgestaan, zoals Hij had voorzegd.

Waarschijnlijk gingen zij ook naar huis vanwege de problemen met de Joodse leiders. Jezus was vlak voor het feest van Pasen gekruisigd; tijdens dat feest konden de godsdienstige leiders niets doen vanwege de voorschriften van de sabbat.

Maar nu was de sabbat voorbij en was het zondag. Zouden zij de volgelingen van Jezus nu verder gaan vervolgen? Dit is de opvatting van sommige vroege kerkvaders, zoals Cyrillus van Alexandrië, in zijn *Commentaar op het Evangelie van Johannes*, XII:

Terwijl de hartstocht van de Joden haar hoogtepunt had bereikt en de machthebbers vurig dorstten naar het bloed van ieder die zich verwonderde over het onderwijs van de Heiland en Zijn goddelijke en onuitsprekelijke macht en heerlijkheid erkende, maar bovenal naar het bloed van de heilige discipelen zelf, hadden zij alle reden om ervoor terug te deinzen hen tegemoet te treden.

Petrus en Johannes gingen naar huis. Zij hielden de deuren en ramen gesloten en enkele uren later, in de avond, kwamen zij samen met de andere discipelen om te spreken over het lege graf en over wat zij nu moesten doen.

3. Maria

Maria bleef bij het graf toen Petrus en Johannes naar huis gingen. Zij had haar Heere zo lief. Bedenk dat zij een vrouw met een slecht verleden was geweest. Maar Jezus had haar aangenomen en haar een nieuw leven gegeven.

Geen enkele zonde is voor Hem te groot; Hij heeft lief en vergeeft.

Onze zonden — Hij vergeeft ze wanneer wij ze nederig en oprecht aan Hem belijden. Maria was degene die hilde en de voeten van Jezus met haar eigen haar afdroogde, dankbaar dat Hij haar zonden had vergeven. En nu haar Heere gestorven was, hilde Maria opnieuw.

Zij was naar het graf gekomen om het dode lichaam te wassen en het te zalven met de balsem die zij had klaargemaakt.

Een grote kracht van liefde dreef Maria. Toen de discipelen bij het graf vandaan gingen, bleef zij daar. Terwijl Petrus en Johannes begrepen dat Hij uit de dood was opgestaan, bleef Maria rouwen. Was zij meer in de war dan de andere discipelen? Haar gedachten waren misschien een chaos; haar geloof was verward. Verdriet had haar overweldigd, maar zij had lief en hield vol. En God beloonde haar daarvoor.

De theoloog en mysticus Gregorius de Grote schreef in zijn *Veertig Evangeliehomilieën*, 25:

Maria boog zich, terwijl zij huilde, voorover en keek in het graf. Het is waar dat zij al had gezien dat het graf leeg was en al had verteld dat de Heere was weggenomen. Waarom boog zij zich opnieuw voorover, waarom verlangde zij er opnieuw naar om te zien? Voor iemand die liefheeft is één keer kijken niet genoeg, want de kracht van de liefde versterkt de inspanning van het zoeken. Zij zocht de eerste keer en vond niets; zij hield vol met zoeken, en zo gebeurde het dat zij Hem vond.

Maria zag engelen en sprak met hen, maar zij was niet tevreden met het zien van enkele engelen. Zij wilde Jezus.

Maar toen Hij aan haar verscheen, beseftte zij niet onmiddellijk dat Hij het was. Keek zij als een fatsoenlijke vrouw haar ogen neer toen zij dacht dat de tuinman was gekomen? Kon zij Hem niet zien door de overvloed van haar tranen? Was zij zo verward?

Jezus verscheen aan Maria. Het is heel belangrijk om te zien dat een vrouw de eerste was die Jezus zag. Onze godsdienst is geen godsdienst van mannen. Het is het geloof in onze Heere Jezus Christus, Die vrouwen en mannen beiden verwelkomt.

Het is ook belangrijk om op te merken dat Jezus eerst verscheen aan iemand die theologisch niet alles op een rijtje had. Maar zij had haar Heere lief en verlangde ernaar bij Hem te zijn.

Jezus opent vervolgens Maria's ogen door haar naam te noemen, zoals de Herder tot Zijn schapen spreekt. En de schapen kennen de stem van de Herder.

In Johannes 20.1 en 20.10 noemt Johannes deze vrouw Maria. Wanneer Jezus tot haar spreekt, gebruikt Hij haar Aramese naam: Mariam. Dat was de naam die haar ouders voor haar zouden hebben gebruikt.

Wanneer Jezus haar op de meest persoonlijke wijze aanspreekt, in haar eigen taal en met haar eigen naam, ziet zij Hem.

En Mariam antwoordt in het Aramees: *Rabboeni*. „Mijn Heere” of „Mijn Meester”. *Rabboeni* werd vaak gebruikt wanneer mensen over God, de hemelse Meester, spraken. Door *Rabboeni* te zeggen, gaf Maria uitdrukking aan haar liefde en eerbied voor haar Heere Jezus Christus.

Jezus vertelt Maria dat Hij zal gaan naar „Mijn Vader en uw Vader en Mijn God en uw God”. Hij omschrijft daarmee een geheel nieuwe positie voor gelovigen binnen het goddelijke huisgezin.

Is dat de reden waarom Jezus Maria zegt terug te gaan naar de „broeders”? Dit was een nieuwe titel voor de discipelen, die nu zonen en dochters van God de Vader waren geworden.

Conclusie

Wij kunnen veel leren van Petrus, Johannes en Maria Magdalena. Zij waren de eersten die beseften dat onze Heere uit de dood was opgestaan. Petrus en Johannes gebruikten hun verstand; zij keken, zij zagen en zij geloofden.

En Maria? Zij was verward en volledig door haar emoties overweldigd. Mensen komen op verschillende manieren tot geloof in Christus.

Maar het is voor ons allemaal zeer bemoedigend om te zien dat Jezus Zich eerst openbaarde aan iemand die zo verdrietig en zo verward was. Dat wij alles in ons hoofd op orde hebben, is geen voorwaarde om Jezus Christus te ontmoeten. Wel dat wij Hem liefhebben en volhouden.

Jezus noemt jouw naam. Gerges. En Nahed. Samir. Emad. Renee. Ehab. Raja. Engy. Bahir. Hoda. Ezmeralda. Eman. Magda. David. Awny. Daniel. Vul je eigen naam maar in. Hij noemt ons bij onze naam om ons te vertellen dat ons verleden er niet meer toe doet en dat het er niet om gaat of wij de hele christelijke theologie in ons hoofd op orde hebben.

Hij noemt jouw naam om je te laten zien dat Hij vandaag leeft, boven onze gevoelens uit, boven wat wij zien, boven onze theologie. Hij is boven alles: Hij is sterker dan de dood, Hij is opgestaan en Hij verenigt ons met onze God en onze Vader. Als wij Hem maar liefhebben en volhouden.

+ In de Naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest. Amen.